

Eletar yay yo Pool ahić me bugaa Rom **Waf waw wabaj me n'eletar yauye**

No Pool ahić me ejangaraay bugaa Rom eletar, no may naban me bújaorol búfatten ni burokol. Namañe áfaró bújaorol bi Rom, dó nakaerut me þan, mbibán najow fañ gárali bi bo tinah talu tiave me ak'açih Esupañ ake bo gavare Firim fafu Fásum me (Romen 15.22-24). Eletarol burok yo bo buomme bal eþare ejoulol ni bal egiten ejangaraay bugaa ró baligenerol.

Eletar yay yahići me bugaa Rom kakan bagitener bárire baa firim fafu fo Pool avare me. Nategotegor waamme ni firim faufu no naah me : « Aláemit nah'ajojoh bugan bugagu bugan gaçole bugo báinener ni o, ban gáinen gaugu gupiloe » (Romen 1.17).

Romen 1 bi 8 sigitengiten mala gábúlior gagu gabaj me tutor ékanum gúboñ bulago ni éinen n'Aláemit yo Yésu Kirista akan me min ebaj. Ni jangu yay yaa Rom ejangaraay galet me Esúif gútut gufanje n'gummen ró. Ñer galet me Esúif gabbanno me gúni ejangara guote þiañ may gúkanum gúboñ bulago Esúif yay ? Eroren yauyu égugu fañ sijangu sasu suvugul sasu. Pool naage bugan bugagu þe utila gom, újogum n'Esúif yay bi ni galet me Esúif ró. Ban bajut gáboñ gánogan gaa bulago bice go nihi guþagen þee ni gatil. Bare ni garamben gaa Biinum

Banabe, bugan bugagu þe gújue gupageni mata Yésu Kirista nakanilkan n'gulof Aláemit.

Romeñ 9 bi 11 sulolob mala gajogor gagu gabaj me tutor Israel, yaamme ésuh yay yo Aláemit aâcob me, ni ejangaraay. Ti nihi ní me bununuh, gáinen gujangaraay n'ettam yay ésuifay yay gubaje guar go.

Romeñ 12 bi 15 sigitengiten bu ronei me ni Jangu yay yaa Yésu Kirista. Pool nápajule bu núju me ukán Aláemit bítenjen min uroñ ni gásumay ni gupali. Naage bugagu bugo gáinenil gulij me guboket bugagu bugo gáinenil gubajut me sembe. Aláemit naþageþagen bugan bugagu þe ni gatil so n'eçet. Maer, ni búkanum baa Biinum Banabe, gújue guroñ ni gajogor tutoril ni þop gajogoril ni Kirista.

Basaf babu baa Pool

¹ Injé Pool isafeul, ínje aamme amigel ala Yésu Kirista, ínje o Aláemit avoh me bi éni aþotora, o naâcob me bi egiten Firim fafu Fásum me fola.

² Firim faufu napíþi nalobolal mala fo n'utum uboñer waw ; fo fuomme ni Bahi  er babu Banab me. ³ Firim faufu fulobolal me mala bu A  olol áamum me gabulaken gaa David ni g  niol gal arafuhow go nanjar me ; ⁴ bare ni Biinum babu Banab me, eilool ni ga  et me egitene ni sembe búoh A  ol Aláemit nam. A  ila aamme Ataojal Yésu Kirista, ⁵ a  iloli me n'jiyab g  ji gagu gal éni uþotora bi ekan bugan bugagu bugaa s  suuh sasu þe min g  ju g  inen ni o, mamu þan g  kanum Aláemit, d   þe bi esalen gajow gagu gola. ⁶ Buru

bugo Aláemit avogulo me bi éni bugan bugaa Yésu Kirista, buru þop ni bugan bugaubugi jom.

⁷ Injé umu n'ehiçul, buru þe jaamme Rom bugo Aláemit ábboli me nár, ban navogul bi éni bugola. Mbi Aláemit Payolal ni Ataw Yésu Kirista gúsonienul ban n'guhalul ni gásumay !

Gábboli Pool go nábboli me ejangaraay bugaa Rom

⁸ Ni gajow gaa Yésu Kirista, ínje umu n'emundum ibbañen Aláemit gasal molul, mata gáinenul guunouno me ni mof mamu þoomo.

⁹ Aláemit, o nimigelete me ni biinumom þe, ni gavare Firim fafu Fásum me fal Añolol, nájue aćimen gaa búoh nd'ihat ephinor molul ¹⁰ n'elaol nímoro min akan, íni namañe, min mb'íju ibaj bulago bal éffusul ni buru. ¹¹ Maagen nimanje fanj ékail ijugul tima Aláemit nájoum n'ínje min asenul gáji gagu gaa Biinum Banabe bi elijen gáinen gagu golul ; ¹² mamu min mbi wolal utaññoral uinum waa gaaken ni gáinen gagu gaamme gololal wolal þe, ínje ni buru.

¹³ Gutiom, jiffas búoh ñammeñe nih'ijojoh bi ekelul gáriño tima burok Aláemit m'bujugi ni buru ti bujugi me ni sasu súsuh, bare bugol m'bunonom bi funah faa jama. ¹⁴ Injé niête ivare bugan bugagu þe : gálio me-ó, gáliout me-ó, gabaj me gaffas-ó, gabajut go me-ó. ¹⁵ Dáuru dicil me nimanj fanj ivareul Firim fafu Fásum me, buru þop jaamme Rom.

Sembe sasu saa Firim fafu Fásum me

¹⁶ Maagen mamu, isuut gavare Firim fafu Fásum me : fo fuomme sembe sasu sal Aláemit

sal eþagen ánoan áinene, újogum n'Esúif yay bi ni galet me Esúif. ¹⁷ Firim faufu figitengiten þop bu Aláemit akane me bugan bugagu n'gúni bugan gaçole bújonjorol : jourmulojow ni gáinen gagu ban ni go bare, ti Bahiçer babu bulob yo me búoh : « An ahu açol me gáinenol þan guçilol min aronj*. »

Bitiña-fiñ Aláemit bay a me ni gatil gagu gal arafuhow

¹⁸ Aláemit kábiriñ fatiya émit nagitene bitiña-fiñol bay a me ni bugan bugagu mala gákanumutil Aláemit ni gákanditil maçole, bugan bugagu gagage me maagen mamu ban n'gutoj mo gúharo ni bakaneril baçolut me. ¹⁹ Maagen mamu, wo bugan bugagu gúju me guffas n'Aláemit uñannoñanno ca ni bugo, mata Aláemit nagitenilwogiten : ²⁰ gáni gagu gal Aláemit go an ájuut me ajuh, gaamme fálaemito fafu fola ni sembeol saam to me bi nánonan, gujugeijuh ñanno ca ni bátulerol kábiriñ ni buju babu baa mof. Kan ñer bugan bugaubugi gulet guboketay : ²¹ guffase Aláemit mbiban gusalutol ti guoten me gusalol, ban þop gúkanumutol ; bare til gunogenogen n'uþinor urakel, ban uinumil wajagut mee ufanje n'unone n'emoç yay. ²² N'emandoril malillo yo gumandore me, gubbanno gúni bugan gatee ni guhow. ²³ Gutite gasal Aláemit açélérit me ni gaa sinetal saa bugan gaçeleçet, sal upu, saa súnuhureñ saa guot gubbagir, ni þop saa sasu sáfulore me.

* **1:17** 1.17 Juluj Habakuk 2.4

24 Yo eçil me Aláemit nahalil n'gulo ni maku-rut, ti uinumil umaj me, iki bugo fañail gukan mamu ni sinilil waf wasunenie. **25** Gutitit maa-gen mamu mal Aláemit ni jibij : guhabo Atúla aat me amalen bi nánonan, min til gumalen bátuler babu iki gukan bo bíteñen.

26 Yo eçil me Aláemit nahalil n'gulo ni buronj basunenie : waareaw gúbahene gafiló gútut gal anaare ni áinol gúni gal anaare ni apalol anaare ; buronj baubu let buronj bútut. **27** Wáineaw may gujundene gamanj gagu gaþi me gal ánaíne ni aarol, min til gúbaho búmañor nihi gukanor waf wasunenie ; guyabe mala yo gúteh gagu gáari me bi ni bugo.

28 Nemme ñer gumañut guffas Aláemit bireg gukanutol n'gapin, nahalil bo n'gulo ni upinoril wajojut mee waçilil me gújuut guffas maaro ni maarat, wal ekan waf wo guarenat gukan.

29 Gummemmenj maçolut mónan, maarat, gaija, búlaput, físlaet, jamuh, gárig, súgotor, mutuho, émeñ bugan. **30** Bugan bugaubugi utega bugan sulob bugom, bugan galale ejuh Aláemit, bugan gapapah, bugan gatennoroe, bugan gakarore, ujua bakaner baarat, bugan gákanumut ubugail. **31** Bugan bugom gáguno, bugo an ájuut afium, gabajut gábboli gánogan, gabajut ñarum enil. **32** Ban, hani min guffas me búoh Aláemit naage gakane me waf ti wauwu gúpiloe eçet, gútijut to n'ekan wo bare, nihi mul guruhen gakane wo me.

Batalinjer babu bal Aláemit baçol mee

¹ Ban ñer aw ataliñe me bugagu, úni min únie, ulet aboketay, mata n'etalij yauyu nûruroroe aw fañai, mata aw ataliñe me nukanekan waf waw wanur waw wo bugo gukane me. ² Nuffasale búoh Aláemit natalinjetalinj ni maagen bugan bugagu gakane me waf ti wauwu. ³ Nuþinore búoh þan upah batalinj babu bal Aláemit, aw ataliñe me bugagu mala bakaner bo aw fañai nuh'ukan ? ⁴ Ter piañ nuçotihençotihen müsum Aláemit, éjuol emuten ni éjuol eirigen waf ? Uffasut búoh Aláemit nagitengiten müsumol bi ekaní núbahen bakaneri baarat mee ? ⁵ Bare nuawak biinum, umañut úbahen bo. Yo eçil me aw umu n'eoporo gúteh gafanje gájalo funah fafu no Aláemit ajae me egiten bitiña-fiñol ni batalinjerol baçol mee, ⁶ no najaе me etaliñ ánoan ni wo nakan me. ⁷ Pan asen buronj bábaerit bugagu gaakene me n'ekan maaro bi ebaj ró bájalo, gasal ni enil evugul yañumut egal, ⁸ bare þan agiten bitiña-fiñol bájalo mee bugagu gaiyulo me bi ni o, galat me elagen maagen mamu min til gulagen maçolut mamu. ⁹ Bíyih bámah ni gájuhulo þan siteh bugagu þe gakane me búlapùt, újogum n'Esúif yay bi ni galet me Esúif. ¹⁰ Bare bájalo, gasal ni gásumay þan síni ni ánoan aam n'ekan maaro újogum n'Asúif ahu bi ni alet me Asúif. ¹¹ Maagen mamu, n'Aláemit bajut ejoh an fañ apalol.

¹² Bugagu þe gatile me m'baffasut gúboñ gagu gaa Móis þan guçet, ban Aláemit mat'atalijumil ni gúboñ gaugu. Bare bugagu þe gatile me

maffase go, bugo, þan ataliñil ti góboñ gagu gulob me. ¹³ Maagen mamu, gaçol me bújoñor Aláemit, bugo guomme gakane me wo góboñ gagu gulob me, let bugagu gauittene go me tíj to. ¹⁴ Nánonan no bugaa súsuh sasu sabajut me góboñ gukane wo góboñ gagu gulob me, níni ti nihi gubaj go me ñáruarui, hani min Aláemit asenutil me élebur yay yaa góboñ gagu. ¹⁵ Gugitengiten búoh wo góboñ gagu guroren me ekan uhiçihic n'uinumil. Yo eçil me uinumil ñace n'utegil, ñace n'uogil gukakan jon. ¹⁶ Dáuru dijae me érañul funah fafu no Aláemit ajae me étaliñum ni Yésu Kirista bakaner babu bakop me baa bugan bugagu, ti Firim fafu Fásum me fulob yo me fo nivaree maa.

Gailo Esúif yay mati gúbuli ni gaa bugagu galet me Esúif

¹⁷ Aw ñer akarore me mala min guvogei me Asúif, aw áhago me ni góboñ gagu, aw amandore me mal éni an ala Aláemit, ¹⁸ aw o góboñ gagu gugiten me búnongum Aláemit, áju me effas waamme maagen, ¹⁹ aw áinen me búoh aw uomme ácibbena úpimaaw, gajaña bugagu gaamme n'emoç, ²⁰ aligena bugagu gaffasut me wáfowaf, afan uñiaw, mata nujoge gaa búoh góboñ gagu gusenisen gaffas maagen mamu þe : ²¹ aw aligene me bugagu, ñer mat'uligenoro aw fanjai ? Aw avaree me gaa búoh jamb'an ákuet, núh'úkuet ? ²² Aw aah me jamb'an akan gatil gaa búyabo, nuh'ukan go ? Aw amanüt me siþanj, núh'úkuet waf waw waamme n'uteb so ? ²³ Aw akarore me mala ebaji góboñ

gagu, nuhajene gasal Aláemit ni ékanumuti go ?
24 Maagen mamu Bahiêcer babu buoge : « Buru jiteh me min sasu súsuh súfohulor Aláemit* . »

25 Eno núkanume gúboñ gagu, bûhuli bubaje nafa n'aw. Bare eno úkanumut go, þan úni ti an ateit bûhut. **26** Eno ñer áhula nákanume gurim gagu gaa gúboñ gagu, fûhulaetol mati þiañ fujogi ti bûhut ? **27** Uffas búoh an ateit bûhut ban nákanum gúboñ gagu þan ataliñi aw fañai ákanumut go me, hani min ubaj me Bahiêcer go ban nutey bûhut. **28** Maagen mamu, let waf wajugei nuh'ukan an náni Asúif ; let þop waf waranje n'enil an nuh'ukan bûhut. **29** Bare Asúif ala maagen o aamme an ahu áni yo me ñáraruol, ban bûhut babu baa maagen bo buomme bûhut baa biinum. Bûhut biçila, ni Biinum Aláemit bujoumulo, let ni bahiêcer bice baa gúboñ gagu. Asúif ahumu, gasalol gujoumulat ni bugan bugagu, bare ni Aláemit.

3

1 Gafan gay baje ñer éni Asúif, ter nafa yay baje enogen bûhut ? **2** Ení Asúif nafa yo hum éjalojalo ni waf waw þe. Waf útiar wo uomme búoh bugo Esúif yay Aláemit asen me Gurim gagu gola.
3 Ñer bu ? Mánoman guce ni bugo gúinenut, gáinenutil gújue þiañ guçil min Aláemit ababo ekan wo nalob me ? **4** Múk ! Ukanal n'uínunolal gaa búoh Aláemit an ala maagen om, ban arafuhow ánoan abija nam. Maagen mamu, Bahiêcer babu bulobe mal Aláemit buoh : « Mbi maçole mujugi ni gurimi,

* **2:24** 2.24 Juluj Esai 52.5

ban an ájuut acenj batalinjeri*. »

⁵ Bare íni me gaçolutolal gukane min gaçol gagu gal Aláemit gufanj n'gugugi, wa þan ulobal to ? Aláemit þian açolut o bategerolal ni bitiñafiuñol ? (Nilolob ti arafuhow nah'alob me.) ⁶ Hani ! Kan mo me, bu ñer Aláemit ajae me etalinj mof mamu ?

⁷ Bare íni me jibijom þan jiçil min maagen Aláemit mufanj ni mujugi, wa uçile naron n'etaliñom ti atila ? ⁸ Iní me mo, wa uçile mat'uogal ñer : « Ukanal maarat min mbi müñarul maaro » ? Mamu ubija guce gúmeñeoli mee n'ebij gutególi búoh wóli mo julobe. Bugan ti bugaubugu guþiloþilo eyab gúteh !

Bajut an açole bújonor Aláemit

⁹ Wa mul ? Wolal Esúif nufanjalfañ bugagu ? A-a, ufanjutalil. Nigitenulgiten iban gaa búoh wolal þe, Esúif ni galet me Esúif, wolal ubugi ni fujoh faa gatil gagu, ¹⁰ ti Bahiçer babu bulob yo me buoh :

« Bajut an açole, mele an anur.

¹¹ Bajut an ajage, bajut an aliþe Aláemit.

¹² Bugan bugagu þe bugan bugom galimbe, gúbahobaho þool.

Bajut an ni bugo akane maaro, mele an anur[†].

¹³ Ugundahil únini ti guyah gápegulipegul, gúrerumil gurim gal ebut bugan bare nihi gulob, bínwi bal enuhunjañ gubaje n'utumil[‡],

¹⁴ utab ni matalie bare simmenjene utumil[§].

¹⁵ Guolil gujanjañ bi eke éyu físim.

* **3:4** 3.4 Juluj Ufóñ 51.6 † **3:12** 3.12 Juluj Ufóñ 14.1-3 ‡ **3:13**
3.13 Juluj Ufóñ 5.10 ; 140.4 § **3:14** 3.14 Juluj Ufóñ 10.7

16 Tánotan to gúgale, n'guhat búsolil gahajen ni mataño.

17 Bulago babu bájaenumé me mbaa gásunay guffasut bo*.

18 Gákánum Aláemit gulet ni bugo†. »

19 Ban nuffasale búoh waf waw pē wo gúboñ gagu gulob maa gulobwolob bugan bugagu gaamme ni guñen gúboñ gagu. Mamu butum bánoban pān bi pegi, ban bugan bugagu pē pān gujogi ti utila bújonor Aláemit. **20** Yo eçil me, mati baj an ajare sembeol min akan wo gúboñ gagu gulob me iki pílo min Aláemit ajogol an açole bújonorol ; gúboñ gagu, go, egitenolal waamme gatil bare.

Eínen ni Yésu Kirista ekanekan an naçol

21 Maer Aláemit nagitenolalgiten bu nakaneolal me núnial bugan gaçole bújonorol, ban dáuru pē let ni búkanum baa gúboñ gagu. Bahícer babu baa gúboñ gagu ni bal uboñer waw bi píe m'bígen yo buhato : **22** Aláemit najojoh bugan bugagu pē gáinen me ni Yésu Kirista bugan gaçole bújonorol. Nakanmokan bi ni ánoan áinene ni o. Maagen mamu, bugan bugagu gúbuliorut : **23** bugo pē gutitil, ban ni gúbbur fugabil faa gasal gagu go Aláemit amanjen me asenil. **24** Bare Aláemit náreundeum ejogolal bugan gaçole bújonorol, dó pē mala min Yésu Kirista apagenolal me no nasen me buronjol bi búallor utilolal. **25-26** Açila Yésu Aláemit aþi me naçob bi éni bísimen babu baalen me bitiña-fiñol, tima físimol fáyui me

* **3:17** 3.17 Juluj Esai 59.7-8 † **3:18** 3.18 Juluj Ufóñ 36.1

ni fúñarul gaboket util waw waa bugan bugagu gáinen me ni o. Mamu, Aláemit nagitene búoh o naçoçol. Maagen naanañ namutemuten bireg akanut ni gapin util waw waa bugan bugagu ; maer nagitene ñer maçoleol min açolen nímoró ánoan áinene ni Yésu.

²⁷ Wa ñer þan uçil nusaloroal ? Bajut ! Wa uçile bajut ? Ter bakanerolal bo þan biçilolal núnial bugan gaçole bújonor gúboñ gagu ? A-a, bare til gáinen gagu gololal ni Kirista, go gujae yo eçil. ²⁸ Nújuale uogal maagen mamu : Aláemit najogolaljoh bugan gaçole bújonorol mala gáinenolal ni Yésu, let mala búoh nukanalekan wo gúboñ gagu gulob me. ²⁹ Min þiañ Aláemit o ala Esúif yay bare nam ? Alet may ala galet me Esúif ? Ey, o may ala galet me Esúif. ³⁰ Maagen mamu, Aláemit anur abaje, ajae me eçolen gáruri me búhut ni gáruruti me búhut ni gáinenil. ³¹ Ban ñer uñaral gáinen gagu min unemenal gúboñ gagu ? Hani ! Ban til uñaral go min usenal gúboñ gagu hámma yaa maagen.

4

Gáinen gagu gal Aburaham

¹ Ulobal þaa mala þayolal afan Aburaham ! Wa nuffasale ni o ? Ni buroñol bal arafuhow, bakanerol wa buñallol ? ² Eno Aburaham Aláemit najogenoljoh an açole mala bakanerol, kan nájuene asaloro. Hani ! Bakanerol biçilutol min áju asaloro bújonor Aláemit. ³ Maagen Bahiçer babu buoge : « Aburaham nabaje gafium

n'Aláemit, ban go guçile min Aláemit ajogol an açole*. » ⁴ Leti an aroke nah'ayayab bacam ? Ban bacam baubu bujoguti ti waf újier, bacam bom bal ejenol. ⁵ Bare no an akanut burok bánoban bi ésum n'Aláemit, mbiban náinen búoh Aláemit nah'abokeboket an akane gatil, Aláemit til þan ajogol an açole mala gáinenol. ⁶ Mo may David alobe mala gásumay gal an o Aláemit ajoge an açole m'bapinut wo nakan me, no naah me :

⁷ « Gásumay gúni ni bugan bugagu bugo Aláemit ápuren me gahajenil ni gúboñ gagu, bugo naboket me util !

⁸ Gásumay gúni ni an ahu o Ataw akanut me gatilol ni gaþint[†] ! »

⁹ Gásumay gaugu go ter bi ni gáruri me bútut bareil, ter may bi n'úhulaaw ró ? Maagen nuogale gáinen gagu go Aburaham abaj me n'Aláemit, go guçile min Aláemit ajogol an açole. ¹⁰ Ñer nay najogol me an açole ? O bárureri bútut aban ter o m'bárureruti ? O m'bárureruti bútut, áhula aamene. ¹¹ Búsol babu nanone bútut ; bútut babu biçila bo buomme fúffasum faa maçole mo nayabe ni gáinenol no naronjen me ni fúhulaet. Mamu Aburaham ánie þaaya ala bugan bugagu þe gáinen me n'Aláemit bugo m'bárureruti bútut, min mbi Aláemit ajogil may bugan gaçole. ¹² Ban açila aamme þop þaaya ala gatey me bútut, gátijut to me n'etej bútut yauyu, bare n'gulagen

* ^{4:3} 4.3 Juluj Fíçilum 15.6 † ^{4:8} 4.8 Juluj Ufóñ 32.1-2

gáinen gagu gaa þayolal Aburaham go nabajen
me no naamen me áhula.

¹³ Aláemit naaseh þan ajis Aburaham ni gabulakenol mof mamu þe. Nalobol mee let mala gákanumol góboñ gagu, bare mala maçoleol bújonor açila Aláemit mo gáinenol gunjallol me.
¹⁴ Eno uyaba-bijis bugagu gákanumil góboñ gagu go guçilil n'guyab bo, kan wo Aláemit alob me ekan ubbañut ubaj nafa, ban gáinen ni wo gáinen gom garakel. ¹⁵ Let mo, bare til góboñ gagu guçile Aláemit min fiiñol fitiñ bugan bugagu ; ban to bajut góboñ, mati þop baj to gahajen ni góboñ.

¹⁶ Mamu bijis babu bo Aláemit alob me mala esen bo, gáinen gagu ni o guçil bo. Bijis babu biçila bínini gáji bi ni gabulaken Aburaham þe, let bi ni bugagu gaamme ni guñen góboñ gagu bareil, bare bi ni bugan bugagu þe gáinen me ti Aburaham áinen me. Açila aamme þayolal wolal þe, ¹⁷ ti Aláemit alob me ni Bahiçer babu aah : « Nikanikan úni þaaya afan ala súsuhammemmen[‡]. » Ey, açila Aburaham aamme þayolal mala gáinenol go nabaj me n'Aláemit ; náineyinen gaa búoh Aláemit nah'asen gaçet me buroñ, ban nakan wabajenut me n'ubaj. ¹⁸ Hani min Aburaham áfanum mee, bare nabaj gáinen to gafium gánogan gújuut me gúni ; náinen wo Aláemit alobol me no naah me : « Gabugori maa þan gummenj me iki reß. » Mamu, nánie ñer þaaya afan ala súsuhammenje. ¹⁹ Allélenut hani jatiito ni gáinenol ; mánoman nabaje

[‡] **4:17** 4.17 Juluj Fíçilum 17.5 **§ 4:18** 4.18 Juluj Fíçilum 15.5

maageima símit ekeme, bare akait bo eluj min sembeol sibao me, alujut þop búoh far aarol Saara fubaobao. ²⁰ Abajut gatehumor gánogan hani jatiito ni wo Aláemit alobol me esen, bare til gáinenol n'gufaŋ n'gubaje sembe min afan nasalene Aláemit. ²¹ Nannoolljanno ca gaa búoh Aláemit wo nalob me, nabaje may sembe sasu sal ekan wo. ²² Dáuru diçil me min « Aláemit ajogol an açole bújonjorol*. » ²³ Ban let o bare açile min Bahiçer babu buoh Aláemit maumu najogol, ²⁴ bare þop wolal bugo najoh me bugan gaçole, mala min úinenal me ni açila ailen me Ataolal Yésu ni gaçet me. ²⁵ Açila Yésu Aláemit ásimenol mal utilolal, mbiban nailenol ni gaçet me bi ekanolal núnial bugan gaçole bújonjorol.

5

Ni Yésu Kirista núbajumale gaunor n'Aláemit

¹ Nemme ñer Aláemit najogolaljoh bugan gaçole bújonjorol mala gáinenolal ni o, maer gásuumay gúni n'etulolal ni o, ni búkanum bal Ataolal Yésu Kirista. ² Açila Yésu açile miñ ubajal gáji gagu gal Aláemit go nuomal maa ni go lin ma, dó þe mala gáinen gagu gololal. Ban, waçilolal me núsumaetal, wo uomme gafium gagu gal enogen ni gasal gagu gal Aláemit. ³ Ni faŋ mul, núsumaetale hani wolal ni sílam, mata nuffasale búoh sílam nihi síjarul emuten, ⁴ emuten neh'etajen buaken, ban buaken bo nihi búñarul gafium. ⁵ Gafium gagu ndi gusuenolal, mata Aláemit nammejene uinumolal gábboliol

* **4:22** 4.22 Juluj Fíçilum 15.6

ni búkanum baa Biinum Banabe bo nasenolal me.

⁶ Maagen mamu, no nubajenutal me sembe sal epagenoro, Kirista naêle mololal jaamme utila tinah talu to Aláemit akiç me. ⁷ Ban tâñitañi ejuh an amanje acket mal an acole ; ace ñice þan amanj min acket bi ni akana-maaro. ⁸ Bare Aláemit nagitenolalgiten bu nábboliolal me iki re : nakakan Kirista min acket mololal no nurojenal me n'éni utila. ⁹ Ñer maer nemme físim Yésu fukanolal núnial bugan gaçole bújonor Aláemit, mati ñer fukanolal nupagal may bitiña-fuiñol ? ¹⁰ Maagen mamu, íni me no nuomenal me ulatora Aláemit, ecket Añolol ekanolal núsumal ni o, ñer til maer, no núsumal me ni o, buroñol buñumut me epagenolal ? ¹¹ Ni fañ mul, wolal ubuge jásumaete maa n'Aláemit, dó þe ni búkanum bal Ataolal Yésu Kirista, açilolal me jama nubajal gaunor gaugu n'Aláemit.

Adam ni Kirista

¹² Bakaner an anur aamme Adam, bo biêile min gatil gúnonul ni mof, ban gatil go gunjallo ecket. Mbiban, nemme bugan bugagu þe gutile, yo eçil me may ecket yay negoril bugo þooil. ¹³ Kan gatil gupiene n'gúni ni mof balama Aláemit agiten Móis gúboñ gagu. Bare, nemme gúboñ gagu go m'babajerut, Aláemit akanut gatil ni gapin. ¹⁴ Hani mo, kábiriñ Adam bi ni Móis, ecket yay egitengiten bugan bugagu sembe sasu sala yo, hani min bugo þe gutilut me gatil ti gal Adam no naçuê me báfirener Aláemit.

Ban Adam búnogor buomene bal an ahu aaten me ájoul. ¹⁵ Bare gájalo gagu gaa gatil

Adam gújuut guligori ni gaa gáji gagu go Kirista asenolal me. Maagen, gatil an anur gunjallo eçet bugan bugagu þe ; bare músum Aláemit mufanje ni mubaje hámma, mata gáji gagu go nasen me bugan gammene, gajoumulo me ni an anur ahu Yésu Kirista, gáji gaugu go gufanje þe. ¹⁶ Ban wo gáji gaugu gal Aláemit gukane me unogorut ni wo gatil an anur ahu, aamme Adam, gukan me : bataliñ babu bo gatil an anur biinnulo me, ni gúteh gagu gaa bitiña-fiiñ Aláemit búuñene ; bare gáji gagu go Kirista asen me, go gukane bugan bugagu n'gúni bugan gaçole, hani min gukane me util wammenje. ¹⁷ Maagen eçet yay egitene sembe yo ni gatil an anur ; bare ni an anur, aamme Yésu Kirista, nuyabale wafanje fúf : bugan bugagu þe gayab me gáji Aláemit gammenj mee, najogil bugan gaçole. Pan guhek eçet yay min guronj ti úvi, dó þe mala Yésu Kirista.

¹⁸ Mamu, gatil gagu gal an anur aamme Adam, go guçile min bugan bugagu þe gulo ni bataliñ ; manur mamu may bakaner babu báari mee bal an anur aamme Yésu Kirista, bo bukan me bugan bugagu þe n'gúju gúni bugan gaçole, min þop gubaj buronj bábaerit. ¹⁹ Bugan gammene guloe ni gatil mala elat éttun firim Aláemit yo an anur alale ; manur mamu may, bugan gammene gubbañeni gúni bugan gaçole bújoñor Aláemit mala gákanum gagu go an anur ákanumol me.

²⁰ Ban gúboñ gagu guçilo, no til util waw ufanj me n'ummenje ; bare to util waw ufanj me n'ummenje, gáji gagu to gufanj me may n'gújaloe. ²¹ Mamu, ti gatil gagu gugiten me sembe go sal eçet, mo may gáji Aláemit gugiten me sembe go

sal ekanolal núnial bugan gaçole, tima nubajal buronj bábaerit ni búkanum bal Ataolal Yésu Kirista.

6

Eçet ni eroŋ buronj buvugul ni Kirista

¹ Pan ñer uogal bu ? Mbi ɼiaŋ nuh'utilal únial ró me min gáji Aláemit gufaŋ n'gújaloe ? ² Hani ! Wolal jáni me ti bugan gaçeéçet bújonjor gatil gagu, bu nújuale uroŋjal ni go ? ³ Jújumorjumor ɼiaŋ búoh wolal ɱe jábatisei me bi egiten gajogor gagu gololal ni Yésu Kirista, nuçelorale ni o ? ⁴ Min úbatiseali me, nogonogor nan nuçelalçet min ufogali manur ni o, min mbi Aláemit Paaya, ti nailen me Kirista ni gaçet me ni bájalool, akanolal nuroŋjal wolal may buronj buvugul.

⁵ Maagen mamu, íni me maer wolal ni Kirista an anur nuomale min uçeloral me ni o, ɻan únial may an anur n'eiloor yay ni o ni gaçet me. ⁶ Nuffasale búoh gániolal gaa bítinar gubbánibaŋ n'ekurua manur ni o, tima gáni gaugu gaamme gaa gatil n'gubao, min jamb'ubbañal únial umigel bugaa gatil. ⁷ Maagen mamu, an açele ni Kirista aban, o nápure ni fujoh fafu faa gatil gagu. ⁸ Nemme nuçelalçet manur ni Kirista, núinenale búoh ɻan ɻop uroŋjal manur ni o. ⁹ Ban nuffasale búoh Kirista nailoe ni gaçet me ban mat'abbañ açet ; eçet yay ebbañut éjuol wáfowaf. ¹⁰ Naçele, ban mala épuren gatil gagu náçelume ñanur ban ño bare ; maer umu m'buroŋ, ban narondoŋ bi mala Aláemit.

¹¹ Mamu ñer, buru fanjaul jujogoro ti bugan gaćeêt bújonor gatil gagu, ban þop jujogoro ti bugan garondon bi n'Aláemit, dó þe ni gajogor gagu golul ni Yésu Kirista.

¹² Jambi ñer gatil gagu guçîl sinilul saâele me, ban jambi may júttun gamañ so gaarat me. ¹³ Jambi jibbañ jisen sinilul gatil gagu min síni mitiguma mal ekan waf waçolut ; bare til jisenoro buru fanjaul Aláemit ti bugan garondon gápullo n'eçet, jisenol sinilul bi ekan waf waçole. ¹⁴ Maagen buru jilet ni guñen gaa gúboñ gagu, bare til ni gáji Aláemit jom ; yo eçil me gatil gagu mati gubbañ gubaj sembe ni buru.

Ení umigel bugaa maçole mamu

¹⁵ Ñer bu ? Ter min ulelal me ni guñen gúboñ gagu, bare til ni gáji gagu, þan þiañ utilal ? Tup ! ¹⁶ Jiffasut búoh junogen me ni fimigelet fal an bi ekan wo namañ me, buru umigel jom bugal an ahumu o jíkanum mee ? Yaamme búoh, ter umigel jom bugaa gatil gájaenume me bi n'eçet, ter umigel bugaa gákanum Aláemit min ajogolal bugan gaçole. ¹⁷ Usalal Aláemit ! Buru jaamen me no umigel bugaa gatil gagu, maer jíkanume ni uinumul þoowo baligener babu bo guligenul me. ¹⁸ Jipagulo ni gatil gagu, maer buru umigel bugaa maçole jom. ¹⁹ Nilobeul maa ti arafuhow alobe me, min mbi júju jujoh ñanno. No, jikanorokanoro umigel bugaa buron bakurut, nihi jikan galego nánoran. Manur mamu, juote jíni maer umigel bugaa maçole mamu, min mbi júju juroñ buron banabe.

²⁰ No juomen me umigel bugaa gatil, utumul ulelen bo n'ekan maçole mamu. ²¹ Wa jibajen to ? Waf hum wo jusue mala wo jama, ban búuñenum wo bo buomme eçet yay. ²² Bare maer júpollo ni gatil gagu jíni umigel bugal Aláemit. Wo jibaj to me, wo uomme éni bugan ganabe, ban búuñenum babu bo buomme buronj babu bábaerit me. ²³ Maagen mamu, bacam babu baa gatil, bo buomme eçet yay ; bare gáji gagu go Aláemit asenolal me, go guomme buronj babu bábaerit me ni búkanum baa Yésu Kirista aamme Ataolal.

7

An áinene ni Yésu o nápure ni fujoh fafu faa gúboñ gagu

¹ Gutiom, wo nijaeul me elob níinene jiffas wo jiban, mata jiffase gúboñ gagu : gáboñ gubabaj sembe ni an nánonan no naam ni buronj. ² Mamu anaare áyaboe gáboñ gagu guhogolhoh n'áinol nánonan no áine ahu aam ni buronj ; bare eno áinol naçele, nápure ni gáboñ gaugu. ³ Eno nábahobaho áni aar ánaïne ace áinol m'buronj, þan gujogol an akane gatil gaa búyabo ; bare eno áine ahu naçeçet, nápure ni gáboñ gaugu : abbañ me áyabo n'ace áine, mat'abaj ñier gatil gaa búyabo.

⁴ Gutiom, manur mamu may, buru bugan gaçeçet jom manur ni Kirista bújonor gúboñ gagu. Maer gajogor gavugul jibaje, gaamme ni Kirista ailō me ni gaçet me, tima nújual ukanal waf wásumé Aláemit. ⁵ Maagen mamu,

no nuomenal me ni buroñ babu bal ekan wo gániolal gal arafuhow gumañ me, gúboñ gagu n'guinnul ni sinilolal bakaner babu baarat me bájaenume me bi n'eçet. ⁶ Bare maer núpurale ni fujoh fafu faa gúboñ gagu, mata núnialni ti bugan gaçeçet bújonor go. Kan ñer nújuale urokal bi n'Aláemit : let ti no, no nuomenal me ni fujoh fafu faa gúboñ gagu gaa Móis, bare ni bakaner buvugul bo Biinum Banabe bicile.

Gúboñ gagu maaro may guñallo ?

⁷ Pan ñer uogal bu ? Gúboñ gagu gatil piañ gom ? Hani ! Bare ni gúboñ gagu níffasum me gatil. Maagen mamu, mat'iffasen gaija ínien me gúboñ gagu guogut : « Jamb'ubaj gaija bi ni waf apali* ! » ⁸ Gatil gagu gubabaj bulago bo gúboñ gagu gúji go bi ebuh n'índe bakaner babu pe baa gaija. Maagen mamu, bajenut me gúboñ, gatil waf waçele wom. ⁹ No, no gúboñ gagu gubajenut me, nirondon ; bare no gúboñ gagu guçilo me, gatil gagu n'gúbbañul guroñ, ¹⁰ min ñije íbbañul içet. Mamu, gúboñ gagu gaaten me gújaenumom mbaa buron, go til gújaenumom me mbal eçet. ¹¹ Maagen gatil gagu gubabaj bulago bo gúboñ gagu gúji go n'gubutom, ban ni gúboñ gaugu, gatil gagu gumugumom me.

¹² Nuffasale búoh gúboñ gagu fañago go gunanab, gurim gagu gal Aláemit gunanab, n'guçol ban n'gúari. ¹³ Min piañ waf wauwu wáari mee ubbannobañ úni gácelum bi n'índe ? Hani ! Gatil gagu go til gujae me eçilom niçet. Gugitengiten

* **7:7** 7.7 Juluj Gapagen 20.17 ; Dáteronom 5.21

sembe gáni go þooso : waf waw wáari me
guñare min gúñarul eçelom. Ban maumu, ni
bakaner baa gúboñ gagu, gatil gagu gubbanno
me gufañ n'gubaje sembe.

Arafuhow amigel nam ala gatil gagu

¹⁴ Maagen mamu, nuffasale búoh gúboñ gagu
ni Biinum babu bal Aláemit gujoumulo. Bare
índe arafuhow nem, amigel ala gatil gagu.

¹⁵ Maagen mamu, ijogut wo nikane me : wo
nimaj me, ikanérit wo, bare wo nimajut me,
wo til nikane me. ¹⁶ Eno maarat mamu mo
nikane me imajut mo, dáuru digitengiten búoh
niruhenduhen gaa búoh gúboñ gagu gúariari.

¹⁷ Kan ñer let índe ikane waf wauwu, bare gatil
gagu gaamme n'índe. ¹⁸ Maagen, niffase búoh
min íni me arafuhow, maaro milet n'índe. Nibaje
gamañ gagu gal ekan maaro mamu, bare ibajut
gáju gagu gal ekan mo : ¹⁹ ikanérit maaro
mamu mo nimaj me, bare til maarat mamu
mo nimajut me, mo nikane me. ²⁰ Eno maarat
mamu mo nikane me imajut mo, dáuru ñer
digitengiten búoh let índe ikane waf wauwu, bare
gatil gagu gaamme n'índe.

²¹ Niffase ñer waf wauwe : índe aman me ekan
maaro, maarat bare njue ikan. ²² Ni biinumom
þoobo, gúboñ gagu gal Aláemit gúsumomsum
nár. ²³ Bare nijuge ni gániom gal arafuhow
gáboñ gace gaam n'etigen gagu go gaþinorom
gubaj me. Gáboñ gaugu gukanomkan níni
amigel ala gatil gagu gaamme n'índe. ²⁴ Injé
arafuhow nijumo ! Ay þan aþagenom me ni
gáni gauge gaamom maa n'éjaenum bi n'eçet

yay ? ²⁵ Aláemit asaleni ni gajow gaa Yésu Kirista aamme Ataolal !

Mamu ñer, ni biinumom, ínje amigel ala gúboñ Aláemit nem, ban ni gániom gal arafuhow, ínje amigel ala gatil nem.

8

Buroŋ babu bo Biinum Aláemit bisene me

¹ Maer ñer bitiña-fiñ Aláemit mati buya ni bugan bugagu gaamme ni Yésu Kirista. ² Maagen mamu, Biinum* babu basene me buroŋ ni gajogorolal ni Yésu Kirista buþagenolalþagen n'eçet yay yo gatil gagu gunjallo me. ³ Gúboñ Móis, go, gújuut guþagenolal mata arafuhow abajut sembe sal ékanum go. Bare Aláemit, o, nakanyokan : naboñulo Añolol fañao min anar gáni gal arafuhow, yoemme gal atila, ban náannul bitiña-fiñol buya ni o min ayab gúteh mala utilolal ak'açet. ⁴ Dó þe min mbi maçole mamu mo gúboñ gagu guroren me mukano ni wolal, wolal jaronj me ti Biinum Banabe bumanj me, bare let ti gániolal gal arafuhow gumañ me.

⁵ Maagen, bugan bugagu garoñe me ti gániil gal arafuhow gumañ me, gaþinoril þe ni waf waw waa gáni gaugu guyae, bare bugagu garoñe me ti Biinum Banabe bumanj me, bugo til gaþinoril þe ni waf waw waa Biinum Banabe guyae. ⁶ Ban eno gaþinor an guyae ni waf waw waa gániol, gaþinor gaugu þan gújaenumol mbal eçet ; bare eno guyae ni waf waw waa Biinum Banabe, þan gújaenumol mbaa buron ni

* **8:2** 8.2 Ni gugerekay guoge gáboñ gagu.

gásumay. ⁷ Maagen an ahu o ga inorol guya me ni waf waw waa g niol, o alator Al emit nam, min  kanumerit me wo g bo n Al emit gulob me, ban  juut  kanum go hani jatiito. ⁸ Yo e il me bugan bugagu gaamme ni fimeglet faa g niil gal arafuhow g juut g sum Al emit.

⁹ Buru, nemme Biinum Al emit ubu ni buru, jilet ni fimeglet faufu, bare til ni faa Biinum Banabe jom. An ayabut me Biinum babu baa Kirista, o alet ola. ¹⁰ Bare  ni me Kirista umu ni buru, hani sinilul  pan si et mala gatil gagu, Biinum babu baamme ni buru  pan bukanul n juron, mata bukanulkan n jini bugan ga ole b ujonjor Al emit. ¹¹ Ban,  ni me Biinum babu bal An ahu ailen me Y su ni ga et me ubu ni buru, An ahumu, ti nailen me Kirista ni ga et me,  pan may asen sinilul sa ele me buron, ni b kanum baa Biinumol baamme ni buru.

¹² Mamu  er, gutiom, nubajale waf wo nuotale ukanal ; uotatal uronjai ti g niolal gal arafuhow guma  me. ¹³ Juron me ti g niul gal arafuhow guma  me,  pan ji et ; bare  ni me ni b kanum baa sembe saa Biinum Banabe jumuge bakanerul baarat me bal arafuhow,  pan juron. ¹⁴ Maagen mamu, bugan bugagu gahat me Biinum Al emit min b cibbenil, bugo, gu ol Al emit gom. ¹⁵ Biinum babu bo Al emit asenul me bukanutul n jini umigel min mbi juron ni g holi, bare til bukanulkan n jini gu ol Al emit ; bo bukanolal nuh u anal uogal : « Abba[†] ! » (D emme "P pa".) ¹⁶ Biinum Banabe

[†] **8:15** 8.15 Abba : yoemme bavoger bo a il nah avoh me  payol ni guarameenjay.

fanabo bigitengiten uinumolal búoh wolal guñol Aláemit nuomale. ¹⁷ Ban, min uomal me guñol Aláemit, kan may ufumaol nuomale : nubajale gafum n'Aláemit manur ni Kirista. Iní me maagen þan úlamal ti açila álam me, mo may þan únial me ni gasalol manur ni o.

Gasal gagu gájaeul me

¹⁸ Níneyinen búoh sílamolal saa jama an ájuut aligor so ni gasal gagu go Aláemit ajaolal me egiten. ¹⁹ Báuwener babu ubu n'enah ni sommen ró no Aláemit ajae me éþunnul gasal gagu gaa guñolol agiten. ²⁰ Báuwener babu bulolo ni bulago babu baa gahajen. Dáuru let mata búoh bo fanabo bumaj yo, bare Aláemit abet bo ni bulago baubu. Bare roje n'ebaj gafium bi ni bo : ²¹ gafium gaugu go guomme mbi funah fice báuwener babu m'bupah ni fimigelet faufu faa gahajen, ban m'bubaj fugab ni gasal gagu go guñol Aláemit gunage me.

²² Nuffasale maagen mamu búoh bi funah faa jama, báuwener babu þoobo ubu n'éil ban ni búlam ti anaare aam ni gapegor ; ²³ bare mati ní bo bare : wolal jabaj me þan Biinum Banabe baamme fugab fitiar fal úji Aláemit, núilaleil þop ñáraruolal wolal n'enah funah fafu fo Aláemit ajae me egiten búoh wolal guñolol nuomale, ban naþagenolal bándor ni fimigelet fafu. ²⁴ Kábiriñ no Aláemit aþagenolal me, wolal ubugi nubañale gafiumolal ni gaþah gaugu gaa bándor. Ban ujugal me waf waw wo nufiumal me ni wo, mati bañ ní gafium : wo nujugal me, nújuale þian uroñal n'efium wo ? ²⁵ Bare

ufiumal me ni wo nujugerutal me, þan ñer unagal wo ni gaaken dó.

²⁶ Mo may, Biinum Banabe burambenolralramben mala gabajutolal sembe : uffasutal hani wa nuotale úcinal wolal ni galaw. Biinum Banabe fañabo bulaelaw mololal ni báiler bo an mát'áju agiten ; ²⁷ ban Aláemit o náh'álingen me waamme n'uinum bugan bugagu, o naffase wo Biinum Banabe bulae me : bulaelaw ti Aláemit amañ me bi mala buganol.

²⁸ Nuffasale þop búoh waf waw þe úuñewuñen n'esen gásumay bugan bugagu gamañ me Aláemit ; bugan bugaubugi, Aláemit navogilvoh ti nakiç yo me. ²⁹ Bugo naþi me naçob, nakiçilkiê min mbi gúni ti Añolol, min mbi Añolol ahumu áni añil átiar ni gutiay gammeñe. ³⁰ Ban bugo nakiç me, navogilvoh may ; bugo navoh me, nakanilkán n'gúni bugan gaçole bújonjorol ; ban, bugo nakan me n'gúni bugan gaçole, nakanil may n'gunamo ni gasal gagu gola.

*Bajut waf wájue úfaculorolal ni gábboli
Aláemit*

³¹ Wa þan utajenal ugitenal ñer ni elob yauyu ? Iní me Aláemit umu búsololal, ay ájue alalolal ? ³² Açila atiut me Añolol fañao, bare til nabelol n'eçet mololal wolal þe, bu nájue mat'asenolal may waf waw þe ni o, dó þe mala músumol ? ³³ Ay ajae eteh sulob bugan bugagu bugo Aláemit açob me ? Bajut an, mata Aláemit najogiljoh bugan gaçole. ³⁴ Ay ájue ñer atalinjil min abelil ni gúteh ? Bajut an ! Yésu Kirista

nabelibet n'eçet, bare wafaj me þe, nailoilo ni
gaçet me ak'arobo ni gañen gárib gal Aláemit,
ban náh'álaul dó bi ni wolal.

³⁵ Wa újue úfaculorolal ni gábboli gagu gaa
Kirista ? Wa, bíyih, gájuhulo, gálatien, bieb,
batujen, mataño, ter fitih ? ³⁶ Ti Bahícer babu
bulob yo me :

« Funah-ó-funah wóli ubugi n'eþolor eçet,
dó þe mala min juom me bugani.

Gujogóli ti ubbarum wo guom n'éjaenum mbaa
jamusíbe[‡]. »

³⁷ Bare ni waf wauwu þe nufajale nutebale
eben yay yafaj so me þe ni búkanum baa Kirista
ábboliolal me. ³⁸ Ey, nibaje gafium gagu gaa
búoh waf mat'úju úfaculorolal ni gábboli gagu
gal Aláemit : let eçet, let buronj, let emalaka, let
siseytane, let waf waw waa jama, let wájaeul me,
³⁹ let sembe saa fatiya, let saa n'ettam, let waf
uce wátuli : waf mat'úmus úju úfaculorolal ni
gábboli gagu go Aláemit agitenolal me ni gajogor
gagu go nujogoral me ni Yésu Kirista aamme
Ataolal.

9

Aláemit ni ésugol bugo naçob me

¹ Wo nijae me elob, ilet ni jibij ; maagen
mom, mata ínje ni Yésu Kirista nijoge. Biinum
Banabe bigitenomgiten búoh maagen nilobe.
² Nibabaj gáboteni gámah, mataño mábaerit.
³ Iní fúmbam bare, Aláemit nahabo eteh gutiom
Esuíf yay, min til atab ínje, min áfaculorom

[‡] **8:36** 8.36 Juluj Ufóñ 44.23

ni Kirista, tima bugo n'guyab gapah. ⁴ Bugo bugan bugaa Israel, bugo Aláemit ajoh me ti uñil bugola, napi bo n'egitenil gasalol. Najogore ñammenje babuge ni bugo, nasenil gúboñ gagu, nagitenil þop bu gujae me ekan bítenjenol, ban nakanekan wo nalobeil me pe. ⁵ Bugo gabulaken gom gaa sipail gútinar gaamme Aburaham, Isak ni Sakob ; hani may Kirista ni bugo nabugi. Aêila aamme Aláemit, afañ me waf waw pe, ban nabaj gasal bi nánonan. Amen.

⁶ Iegut ter firim fafu fo Aláemit alob me ekan fulolo ni mal. Wabaj me, wo uomme uwe : let gabulaken Sakob* þoogo guomme bugan bugal Israel bugaa maagen, ⁷ let gabulaken Aburaham þoogo guomme gaa maagen ; Aláemit naagolseh til : « Gabulaken gagu go nilob me eseni, ni Isak þan úbjajum go met[†]. » ⁸ Dóemme ñer let gabulaken Aburaham þoogo guomme guñol Aláemit, bare til uñiaw bugo Aláemit alob me molil, bugo gujogeí ti gabulakenol gaa maagen. ⁹ Maagen mamu, firim fafu fo Aláemit alob me, ufe : « Pan íbbañul toon ni tinah tice ti taute, ban Saara þan abaj añil[‡]. »

¹⁰ Ban baut. Mamu níe þop ni Rebeka no nañar me far faa máuba ni búyabool ni þayolal Isak : ¹¹⁻¹² Balama uñiaw ubugu gaamme gúuba gubugi, balama gukan maaro ter maarat, Aláemit naaseh Rebeka : « Afamma þan áni me

* **9:6** 9.6 Ni gugerekay guoge Israel ; dáuru gajow guvugul gagu go Aláemit akan me Sakob (Fíçilum 32.29). † **9:7** 9.7 Juluj Fíçilum 21.12 ‡ **9:9** 9.9 Juluj Fíçilum 18.10, 14 ; añil ahumu, o aamme hum Isak.

amigel apuma§. » Dó þe bakaner bánoban bal arafuhow m'bálero, min mbi baçober babu bal Aláemit bukano, ti nakiç yo me. ¹³ Ti Aláemit alob me ni Bahiçer babu no naah me :
 « Sakob nimanje,
 min ilat Esau*. »

¹⁴ Pan ñer uogal bu ? Babaj þiañ maçolut n'Aláemit ? Múk ! ¹⁵ Naage hum Móis :
 « Pan irum enil an o nimanje erum enil,
 þan iboket an o nimanje iboket†. »

¹⁶ Mamu ñer, mati jóumul ni gaman gal ace, ter ni gatatajor gal ace, bare til ni Aláemit áju me ñarum enil. ¹⁷ Ni Bahiçer babu, Aláemit naage ávi ahu ala Esíp : « Niçobiçob min mb'injari nigiten sembeom, min mbi þop gajaom gusaleni ni mof mamu þoomo‡. » ¹⁸ Mamu, Aláemit þan arum enil an o súmol me, ban o súmol me nakanol naak fuhow.

¹⁹ Mánoman ñace þan uogom : « Wa mul Aláemit abaje bi bannur ? Ay ájue alat búnungumol ? » ²⁰ Niegí ñer : aw aamme arafuhow, ay nom bi eceñ Aláemit ? Ehaþ yay yabokeni me þan þiañ eoh an ahu aboken yo me : « Bu jáorum me nukanom maa ? » ²¹ Leti ateþa sibara wásumol me nakan n'ehaþol ? Leti súmol nateþ ró ebara yal ésangen, mbi may súmol nateþ ró ebara yabajut hámma ?

²² Aláemit aamme ateþa ahu namamañ agiten bugan bugagu bitiña-fiuñol ni sembeol. Yo eçil me bugan bugagu gaþiloen me min anemenil

§ 9:11-12 9.11-12 Juluj Fíçilum 25.23 * 9:13 9.13 Juluj Malaki 1.2-3 † 9:15 9.15 Juluj Gapagen 33.19 ‡ 9:17 9.17 Juluj Gapagen 9.16

ni bitiña-fiñol, namutenil pio. ²³ Namamanj may egiten bájalo babu baa gasalol bújoñor bugagu bugo narum me enil, bugo nañi bo me naçob bi enogen ni gasalol. ²⁴ Bugan bugaubugu, bugo guomme wolal, wolal pe bugo naçob me. Açobutolal n'etut Esúif yay bare, bare pop n'etut bugagu galet me Esúif. ²⁵ Nalob yo n'élebur yay yal aboñer ahu Osé aah :

« Esúh yay galelen me búgumbam
 þan ivogil ésugom,
 bugan bugagu bugo nimañenut me
 þan ivogil "buganom bugo nimañ me nár§".

²⁶ Ban to guogenul me jilet buganom,
 þan guvogul to "guñol Aláemit aroñ me*". »

²⁷ Aboñer ahu Esai o may nalobe mala Israel aah :

« Hani min guñol Israel gujae me emmenj ti eus
 yay yaa fal,
 þan ñaño bugan guman gajae me epah bugo
 bareil.

²⁸ Jiffas búoh Ataw wo nakiç me bi ekan ni mof
 mamu,

þan akan wo pe, ban þan akan wo ni majaset[†]. »

²⁹ Ti pop Esai api me nalob yo pio bo :
 « Aláemit-Sembe ahalenutolal me gabulaken,
 mololal þan mubaen ti maa bugal ésuah yay yaa
 Sodom,

min unogoral ti bugal ésuah yay yaa Gomora[‡]. »

³⁰ Wa ñer þan ulobal ? Uogal ñer : galet
 me Esúif galipenut me min gúni bugan gaçole

§ **9:25** 9.25 Juluj Osé 2.23 * **9:26** 9.26 Juluj Osé 2.1 † **9:28**
 9.28 Juluj Esai 10.22-23 ‡ **9:29** 9.29 Juluj Esai 1.9

bújonjor Aláemit, Aláemit nakanilkan n'gúni bugan gaçole, ni búkanum baa gáinen gagu golil ; ³¹ min til bugal Israel gájoume me ni góboñ gagu bi éni bugan gaçole, bugo, góboñ gagu gújuut gukanil n'gúni bugan gaçole. ³² Wa uêile gújuut ? Mata guliput maçole mamu ni gáinen dó, bare gupinorpinor búoh þan gubaj mo ni bakaneril bice. Guloñelonjen eval yay yo Bahiêr babu bulob me mala yo ³³ no buoh me : « Ban ibaŋ ni Sion fuval dó bugan bugagu gujae elonen, élakin yajae ebet bugan.

Bare an áinen me ni yo mat'ateh mahat§. »

10

¹ Gutiom, wo nimaŋ me ni biinumom þoobo ban níh'icin wo Aláemit, wo uomme mbi Esúif yay guyab gapah. ² Maagen nibbabbañ búsolil n'egiten búoh gúsusuþ ni burok bi n'Aláemit, bare gukanyokan m'babajut gaffas. ³ Maagen mamu, gujogut bu Aláemit akane me bugan bugagu n'guçol bújonjorol, ban gunjese ekanoro n'guçol. Mamu, gulagenut bulago babu baa maçole mamu mo Aláemit akiç me. ⁴ Maagen mamu, Kirista nárireñdireñ góboñ gagu gaa Móis, min mbi bugan bugagu þe gáinen me ni o gúni bugan gaçole bújonjor Aláemit.

Anóan áinene ni Ataw þan ayab gapah

⁵ Móis no nahiç me mala maçole mamu majoumulo me ni góboñ gagu, maa nalobe aah : « An akan me wo góboñ gagu gulob me þan

áronjum ni go*. » ⁶ Bare mala maçole mamu majoumulo me ni gáinen, Bahiêcer babu maa bulobe : « Jamb'uoh ni biinumi : Ay ajae me etebor bi fatiya émit ? » An alob mo me, dóemme namamañ ekan Kirista nabbañ áavul. ⁷ Jamb'uoh þop : « Ay ajae me ealo bi síndena ettam ? » An alob mo me, dóemme ebbañ ápunnul Kirista to gaçet me guomme. ⁸ Ñer Bahiêcer babu wa bulobe ? Buoge : « Firim fafu fulofilof, ufu ni butumi ni þop ni biinumi†. » Firim faufu fo fuomme faa gáinen gagu ni Kirista go jivaree me. ⁹ Ulob me ni butumi bújonor ésuh yay gaa búoh Yésu aamme Ataw ban núinen ni biinumi gaa búoh Aláemit nailenolyilen ni gaçet me, þan uyab gaþah. ¹⁰ Maagen mamu, an áinen me ni o ni biinumol þe, Aláemit þan ajogol an açole bújonorol. Ey, an alob me ni butumol bújonor ésuh yay gaa búoh náineyinen ni Yésu, Aláemit þan asenol gaþah. ¹¹ Maagen mamu, Bahiêcer babu buoge : « Anóan áinene ni o mat'ateh mahat‡. » ¹² Yo eçil me, Esúif yay ni galet me Esúif gúbuliorut : bugo þe Ataw anur gubaje, asene me waf waaro bugan bugagu þe gáhagum me ni o. ¹³ Maagen mamu, Bahiêcer babu buoseh : « Anóan ajae me éhagum ni gajow Ataw þan ayab gaþah§. »

¹⁴ Bu ñer bugan bugagu gújue gúhagum ni gajaol bugo m'báinenut ni o ? Ban bu gújue þan gúinen ni açila bugo m'baunut lobi mola ? Ban bu þan guun lobi mola an m'bayabulat gayonj

* **10:5** 10.5 Juluj Levitik 18.5 † **10:8** 10.8 Juluj Dáteronom 30.11-14 ‡ **10:11** 10.11 Juluj Esai 28.16 § **10:13** 10.13 Juluj Soel 3.5

ákail alobil mola ? **15** Ban bu þan baj bugan gúkail gulobil mola Aláemit m'baboñulatil ? Ti Bahícer babu buoh me : « Wárie ter ejuh bugan bugagu gavaree me gurim gásume n'gújaeul mee* ! » **16** Bare let bugan bugagu þe gúkanume Firimfafu Fásüm me favarei me. Esai naage þoþ : « Ataw, ay áinene ni bavareer babu bóloli† ? » **17** Yoemme ñer, gáinen gagu n'eutten bavareer babu gujoumulo, ban bavareer baubu firim Kirista fom.

18 Niege ñer : Esúif yay guunut þian? Guun yo bae ! Bahícer babu buoge :

« Gurimil guuniwun tánotan ni ettam yay þooyo, baloberil bujojow bi to mof mamu mítij me‡. »

19 Bare niege : bugal Israel gujogut yo þian ? Aláemit napie nálobaliil ni butum Móis aah : « Pan ikanul n'jísilaet ni bugagu galet me búgumbam ;

þan iinnul guiñul bi ni súsuh sajagut§. »

20 Esai nakañen may aah : « Aláemit naage : Bugagu gañesutom me gujugomjuh, nigitene múmbam bugagu gañesut me min gufasom*. »

21 Bare Aláemit nalob aya ni Israel aah : « Funahfafu þe nialewalen guñenom mbal ésuh yatikoe gunnu, bugan gákumanut wáfowaf†. »

* **10:15** 10.15 Juluj Esai 52.7 † **10:16** 10.16 Juluj Esai 53.1

‡ **10:18** 10.18 Juluj Ufóñ 19.5 § **10:19** 10.19 Juluj Dáteronom

32.21 * **10:20** 10.20 Juluj Esai 65.1 † **10:21** 10.21 Juluj Esai 65.2

11

Aláemit ajundenut ésugol Israel

¹ Niege : Aláemit þianj najundenjunden ésugol Israel ? Múk ! Injé hum an ala Israel nem, gabulaken gal Aburaham, an ala fiil fafu faa Baisomen. ² Aláemit ajundenut buganol bugo naþi me naffas. Juosen wo Bahi er babu bulob me no abo er ahu Elí a agor me Aláemit ga agor gauge mala Israel ! ³ Naage : « Ataw, gumuge ubo eri, gurikule g simenumi ; ínje bare inja o to, ban ubugi n'elip bi emugom ínje may*. » ⁴ Bare bu Aláemit  balol ? Naagol : « Baje bugan s uli futoh ni s uba bugo ni cobe bi n' nje, gayaut g jul b ujonjor Baal†. » ⁵ Yoo, manur mamu may jama : bi maer ron bae n'ebaj bugan bugo Al em it a obe ni g jiol bi e agenil. ⁶ Na obil ob fumum mala g jiol, kan  er let bakaneril bi ile ; let mo, g ji gagu mati gubba  g ni bo g ji gaa maagen.

⁷ Bu  an uogal  er ? Wo bugal Israel gujese me gubajut wo ; bugo Al em it a ob me, bugo bare gubaj wo. Bugagu uinumil uawak, ⁸ ti hi i me oh :

« Al em it n bahembahen uinumil,
nakan g c lil n'g pim,
nakan  op gunnuil n'gutopo
bi funah faa jama‡. »

Ban David naage :

⁹ « Mbi fiti  fafu folil f ni  kotondij bi ni bugo,

* **11:3** 11.3 Juluj 1 Uv  19.10, 14 † **11:4** 11.4 Juluj 1 Uv  19.18.
Baal yo yuomme bacin baa bugan bugagu ga in me no ni mof
mamu maa Kanaan. ‡ **11:8** 11.8 Juluj D teronom 29.3

fíni embal bi ni bugo ;
 mbi fitiñ fafu folil fiçilil n'gullim,
 fini gúteh gájahore bi ni bugo ;
 10 mbi gúçilil gumoç iki gúpim,
 ban mbi úsolil ukuñ m'báelout§. »

11 Niege : No Esúif yay gulonjen me, gulolo
 piañ fulo faa kare ? Múk ! Bare ni fuloil galet
 me Esúif gúyabum me gaþah, min mbi Esúif yay
 gúsilaet. **12** Ban íni me fuloil funjallonjar mof
 mamu fípiraet, íni me funjallo fo sasu súsu, bu
 ñer fípiraet faufu fuñumut efan no Esúif yay þe
 gujae me ébaho bi éinen ?

13 Maer ban ilob ni buru jalet me Esúif :
 ínje apotora nem o Aláemit aboñulo bi ni
 súsu sasu so bugala so gulet me Esúif ; ban
 nogor maa, nísumaete ni burok baubu baamme
 búmbam. **14** Mamu, nimañe ñace níju iilen
 físil bugan bugagu bugo jugum me fil min mbi
 gumañ may gubaj wo galet me Esúif gubaj me,
 tima níþagenum to guceil. **15** Iní me éþunnill
 jolil ekakan mof mamu ni mubbañ músum
 n'Aláemit, ñer ebbañulil mbal açila wa þan éni
 ? Leti éþurul n'eçet yay gubbañ gúni m'buron ?

16 Ban íni me gakib gagu gátiar gal emano yay
 gusenisen Aláemit, kan ñer emano yay þe yola ;
 íni me may guar bununuh Aláemit açil go, uan
 waw may wola. **17** Bugal Israel gúnini ti buoliv
 bo uan bo uþiki. Ban aw alet me Asúif, núnini
 ti gaan buoliv baa baha ; Aláemit nañarinjar
 aholen ni baþiker wawu uan, ban ñer aw umu
 ró ni buroñ ni buoliv babu. **18** Kan jamb'usaloro

mala yo bújonor uan waw útut waw. Usaloro me, uffas búoh let aw utebe fuan fafu, bare til fuan fafu fo fitebi.

¹⁹ Ñace þan uoh : « Uan wauwu upiki min ínje iholeni to. » ²⁰ Nulobe jon ! Uan wauwu, gáinenut gagu gala wo guçile min upiki, ban aw nuholeniholen to uan wauwu uomen me mala gáinen gagu gúiya. Jambi ñer utebenoro, bare til ubaj úholi Aláemit : ²¹ íni me Aláemit aboketut Esúif yay gaamme uan waw útut waw, aw may úkanum jamb'akan mo n'aw.

²² Kan ñer uluj bu Aláemit ásum me ni þop min átañi me : nátañitañi ni bugan bugagu galo me, násusum n'aw, íni me nujoge liñ ni músumol ; let mo, þan may apiki ti uan wauwu.

²³ Ban Esúif yay guhat me gáinenut gagu, þan gubbañ guholeni bugo þop. Aláemit nabaje sembe sasu sal ebbañ ahollenil. ²⁴ Maagen mamu, aw aamen me gaan gaa buolv baa baha, Aláemit naþikulipirih ákiil ahollen ni buolv barogiroh, ban dáuru waf wámusut ubaj. Bare Esúif yay guþipi n'gúni uan waa buolv barogiroh. Yo eçil me ñer fafan músum ebbañenil guholen dó.

²⁵ Gutiom, nimañe ikanul n'jiffas waf wauwe wakopeni mee, min jambi jujogoro bugan gabaje gaffas gámah : batiko gunnu bunogenogen guce ni bugal Israel, ban þan ní mo ni bugo bi no galet me Esúif þooil bugo Aláemit açob me gujae me eyab gapah. ²⁶ Mamu, Israel þooyo þan eþah, ti Bahiêr babu bulob yo me buoh :

« Aþagena ahu þan áþurul Sion,
ban þan áþuren gahajen gánogan ni gabulaken
Sakob ;

²⁷ éþuren yay yo nijae me ñer éþuren utilil,
yo þan énubul me babugeom ni bugo*. »

²⁸ Ujugal me ni elat yay yo bugal Israel gulat
me Firimfafu Fásum me, gúnini ulator Aláemit
bi ni maaro molul ; bare ujugal me n'e ob
yay yo Aláemit a obil me, nama ilmanj mala
sipail gufan. ²⁹ Aláemit nd'aram wo nasen me
aban, ban nd' avu b sol bugo na ob me. ³⁰ No,
jilalat ékanum Aláemit, ban maer narumul enil
mala g akanumut gagu gal Es if yay ; ³¹ mo
may bugo jama gulat me ékanumol, min mbi
bugo may arumil maer enil ni  arum enil  a u
 anur  a u  o namundum me arum buru
enil. ³² Maagen mamu, Aláemit nahahat bugan
bugagu  e ni g akanumut, min mb' ju may
agitenil  arumol enil  o n ju me.

³³ Mo fubaj Aláemit f jaloe ! Mo malillool ni
gaffasol s jaloe ! An m t  ju ajoh ga inorol !
An m t  ju affas baki erol ! ³⁴ Ti Bahi er babu
bulob yo me :

« Ay affase ga inor Ataw ?

Ay  jue  ni ataraol† ?

³⁵ Ay  muse  puren waf asenol
min mb' yabum bacam ni o‡ ? »

³⁶ Maagen, waf waw  e ni o  upullo, o a il wo,
ban nakan wo bi ni o. Gasal g uni n'Al emit bi
n anonan. Amen !

12

Ero  buro  buvugul ni Y su Kirista

* **11:27** 11.27 Juluj Esai 59.20-21 † **11:34** 11.34 Juluj Esai 40.13

‡ **11:35** 11.35 Juluj Sob 41.3

¹ Gutiom, nemme Aláemit narumolalrum mamu enil nár, ínje umu n'elaul waf wauwe : jisenol sinilulní bísimen barondon, bananab, básumolsum. Dó þan ní me ni buru ekanol bíteñen babu baa maagen bájahor me ni o. ² Jambi jilihor ni bakaner bugan bugagu bugaa mof me, bare jihat Aláemit min ábahen bakanerul n'esenul nímoro mujah muvugul. Þan ñer júju jiffas wo Aláemit aman me : wáari me, wásumol me ni waçol me þe.

³ Ni búkanum baa gáji gagu gal éni aþotora go niyab me n'Aláemit, niege jambi an ni buru atebenor iki gát min áni me, bare til jíni bugan gaalenoroe, ánoan re ni gáinenol go Aláemit asenol me. ⁴ Maagen mamu, ti enil ánoan ni wolal ebaj me úlan wammeñe, ban úlan wauwu þe burok wo búbuliore, ⁵ mamu may, wolal jaamme bugan gammene, enil yanur nuomale ni gajogor gagu go nujogoral me ni Yésu Kirista. Ti úlan enil nuh'uiyor me, wolal may mamu nuh'uiyoral me ni gajogorolal ánoan ni apalol. ⁶ Nubajale úji wábuliore wo Aláemit asenolal, ban ánoan naate añañ gola min arok : an abaj me gáji gal elob gurim go Aláemit asenol, akan yo jáhor ni gáinen gagu go nugumal me. ⁷ Eno me an nabaje gáji gal eramben bugagu, ajoh burok baubu guñen gúuba. An abaj me may gáji gal eligen bugagu, ajoh galigen gaugu guñen gúuba. ⁸ An abaj me þoþ gáji gal etar gupalol n'guaken, akanil n'guaken. Mbi an abaj gáji gal éþuren fubajol asen, akan yo ni müsumol þoomo. Ahu abaj me gáji gagu gal eruñ fuomunor fal ejangara, ásuþ n'eruñ yauyu.

An nabaj gáji gal eramben úsugaten, akan yo n'ésumaet ró.

⁹ Mbi gábboliorul gúni gaa maagen. Jitey maarat min gaþinorul þe gúni gal ekan maaro. ¹⁰ Júbbolior ti batiay bamañore nár. Uinumul þe úni ni gákanumor. ¹¹ Jíni bugan gásupe m'burok, jambi jíni bugan gayuge. Jurok súþ bi n'Ataw ni uinumul þe. ¹² Júsumaet mala gafium gagu go jibaj me. Jumuten buru baamer ni sílam ; jujoh to liŋ ni galaw gagu. ¹³ Jiramben bugan bugagu bugal Aláemit majoga bajogeril, ban nihi jialen wári sijaora sasu.

¹⁴ Jilaw Aláemit min ásonien bugan bugagu gálameneul me ; jilaol min ásonienil, jambi jilaol min atabil. ¹⁵ Júsumaet manur ni bugan bugagu gabaj me ésumay, jukoŋ manur ni bugagu gakoŋe me. ¹⁶ Jujogor jire heb. Jambi jíni bugan gatennoroe, bare jinjar uinumul jikan ni waf wareto. Jambi jujogoro bugan búgamah.

¹⁷ Jambi an akani maarat nulugen. Jin̄es ekan maaro mo bugan bugagu þe gujae esal. ¹⁸ Iní me gájuenum, ban ni jōumul n'gaþinorul bare, juron n'gásumay ni bugan bugagu þe. ¹⁹ Buru buganom bugo níbboli me nár, jambi an akanul waf waarat n'julugen buru fanjaul, bare til jihat bitiňa-fuiň Aláemit min bukan burok bo ; maagen ni Bahi er babu Aláemit naaseh : « Bulugen ínje i il bo, ínje icame me an waf waw wo nakan me*. » ²⁰ Naah þop : « Alatori bieb bujogol me, nusenol ati  ; eno me marem mujogol, usenol arem. Maagen mamu ukán me mee alatori,

* ^{12:19} 12.19 Juluj Dáteronom 32.35

pañ níme nan bijeh bajege nuomenulo uñar urembenol ni fuhow[†]. » ²¹ Jambi uhat maarat mamu min miheki, bare til uñar maaro mamu min uehek mo.

13

Ekánum gufane gagu

¹ Anóan naate ákanum fufane fánofan ; maagen bajut fufane fajoumulat n'Aláemit, ban gufane gagu gaam to me Aláemit akan go to. ² Yo eçil me an áfohul me fufane, náfohufohul waf waw wo Aláemit akiç me ahato, ban bugan bugagu gákanumerit me gufane gagu þan gutaliñi min guyab gúteh. ³ Maagen mamu an akane maaro aatut áholi utalinjaaw, bare bugan bugagu gakane me maarat, bugo til guot me gúholiil. Numaje uroj m'báhollut bugan bugagu gaogene me gufane gagu ? Kan uk an maaro, ban þan úabajum gasal ni bugo. ⁴ Maagen mamu an aogene fufane o burok naam ni bo bi n'Aláemit, dó þe bi mala maaro mamu míya. Bare uk an me maarat, nuote úholi gufane gagu, mata sembe sasu so gubaj me bi gúteh an akane maarat let bamotonj. An aogene fufane aroka nam ala Aláemit bi egiten an akane maarat bitiñña-fiññ babu bal Aláemit. ⁵ Waf wauwu uçil me juote jíkanum bugan bugagu gaogen me gufane gagu. Jikan mo me, mati julo ni bitiñña-fiññ Aláemit, ban þan jiffas joon n'uinumul búoh jikakan wári.

† **12:20** 12.20 Juluj Etajen Gaffas 25.21-22

6 Yo eçil me may mbi nihi jicam búalen. Maagen mamu bugan bugagu gayabe me búalen babu Aláemit abanjil to bi ekan burok baubu ni maçole. **7** Ñer jisen ánoan waf waw wo naat me abaj : jisen búalen babu an ahu o juot me jisen bo, n'jisen júti yay an ahu o juot me jisen yo, jisen gákanum an ahu o jíari me jisen go, jisen gasal an ahu o juot me jisen go.

*Gábboli apali an : gáboñ gagu gafaj me wawu
pe*

8 Jambi juogen an gamag. Gamag gagu ganur gagu pat go jijae me ebaj funah-ó-funah, go guomme júbbolior. An ábboli me apalol arafuhow, nakakan waf waw pe wo gúboñ gagu guroren me. **9** Maagen mamu, gúboñ gagu gaah me : « Jamb'ufilen anaare o jíyavut, jamb'umuh an, jamb'úkuet, jamb'ubaj gaija bi ni jal an », ni gagu pe, go pe gáboñ gauge ganur gauge gúhag go gaah me : « Ubbóli apali an ti aw fañai úbbolioro me* ». » **10** An ábboli me apalol an, mat'akanol maarat. Ubbóli me bugan, kan nukakan ti gúboñ gagu gulob me pe.

Eroñ buroñ bal enah ébbañul yay yaa Kirista

11 Buru jiffase tinah bu nuomale ni to : tinah talu tiçige taa min jílio ni gámori gagu golul. Maagen mamu, maer funah fafu faa gapagolal bándor fufañe ni fulofolal ni no nujual me éinen ni Kirista. **12** Efuga yay ejae, maer tinah talu ni tíhalenul. Kan ñer uhalal bo waf waw wakanei me n'emoç nujaal ni mañannoë min utigenal

* **13:9** 13.9 Juluj Levitik 19.18

maarat mamu. ¹³ Uroŋal buroŋ baćole ti rojei me tufunah cay. Jambi nuh'utiňal úk'úgatenal, jambi núh'úhallal, jambi nuh'ufilenal ale-talet, jamb'úpoćetal, jambi núh'úrigoral ban jamb'úsilaetoral. ¹⁴ Jinjar gáni gagu gal Ataw Yésu Kirista, jambi an ahat enilol yal arafuhow min eñarol érur ni gamanj yo gaarat mee.

14

Eroŋ buroŋ baa garambenor

¹ Mbi jiyab wári n'etulul an o góinenol gubajut sembe, ban jambi gaþinorol guŋallul siceñor.

² Ñice ace þan áinen búoh nájue atiň mitiňay mónan, ahuo abajut me sembe, o, warogi me bare nah'atiň. ³ Mbi an ahu atiňe me waf waw þe jambi aćotihen me ahuo átindit me þe. Mbi þop ahu átindit me þe jambi ataliŋ me apalol atiňe me þe, mata o may Aláemit nayabolyab. ⁴ Ay nom aw bi etaliŋ aroka ahu ala ace ? Eno náutuh liŋ ter nalolo, afanol ájue alob to waf, let ace. Bare þan átuh liŋ mata afan ahumu, aamme Ataw, nabaje sembe sasu sal elijenol.

⁵ Ñice ace þan aah funah fuman fufanje fupafo, ahu, o, najoh go þoogo gure heb. Mbi ánoan ni bugo gúuba ajoh liŋ ni wo naþinor me búoh úariari. ⁶ An ahu ajoge me búoh funah fuman fufanje fupafo nakanmokan bi n'Ataw. An atiň me waf waw þe, bi n'Ataw natiňum wo, min asalen me Aláemit balama atiň ; an atiňérít me waf waw þe, nakanmokan bi n'Ataw, ban nasesen may Aláemit gasal.

⁷ Maagen mamu, bajut ace ni wolal arone bi mala fuhoor, ban may bajut ace aâele bi mala fuhoor. ⁸ Eno nuroñaldoñ, mala Ataw núroñumale ; ban may eno nuçelalçet, mola núçelumale. Yaamme búoh ñer, nuroñaldoñ-ó, nuçelalçet-ó, Ataw açilolal. ⁹ Nuffasale búoh Kirista naçeçet aban nábbañul áni ni buron min mb'áni Ataw ahu ala gaçet me ni garon me.

¹⁰ Aw ñer, wa uçile nutalinj atii ? Aw may, wa uçile nuçotihen atii, ban wolal þe Aláemit þan atalijolal ? ¹¹ Maagen mamu, Bahiçer babu buoge :

« Injé Ataw nironndoñ.
Funahfafu þan fiçigul
no ánoan ajae me eya gújul bújonjorom,
ban butum bánoban þan busalenom ínje
Aláemit*. »

¹² Mamu ñer, ánoan ni wolal þan ailo mala fuhoor bújonjor Aláemit.

¹³ Kan ñer jamb'ubbañal utalijoral, mbi til ánoan ni buru aluj jambi akan waf wájue uçil atiol nálanjulor ter nalo ni gatil. ¹⁴ N'índe, Ataw Yésu nakanomkan nijoh ñanno ca búoh bajut waf fumum wo wáñiae fitiñ ; bare an aþinor me búoh waf uman úñaiñai, mánoman þan úñai bi n'açila. ¹⁵ Utiñ me ñer waf waçile atii min mat'abaj gásumay, ubbañut úni ni bulago babu bo gábboli gagu gukiç me. Jambi waf wo nutiñe uçil min an ahu o Kirista açet me may mola allim. ¹⁶ Jambi waf waw wáari me bi ni buru uçil guce n'gújoum to min gujelul. ¹⁷ Maagen

* ^{14:11} 14.11 Juluj Esai 49.18 ; 45.23

mamu, wafaj me jáari ni Jávi Aláemit, let fitiñ ni marem, bare til maçole, gásunay ni ésumay, so Biinum Banabe bisene me. ¹⁸ An amigelet me Kirista maumu, an ahumu þan ásum Aláemit ban bugan bugagu þan gumañol.

¹⁹ Mamu ñer, uñesal waf waw wáju me uñallolal gásunay, wáju me ukanolal min ulíjenoral ni gáinen gagu. ²⁰ Jambi fitiñ waf fiçili nuhajen búrokum Aláemit. Maagen mamu mitiñay mónoman móariari fitiñ ; bare warat min an atiñ waf wájue uçil atiol nalo ni gatil. ²¹ Fane jáari jamb'utiñ ellu, jamb'urem bunuh, jamb'ukan wáfowaf wájue ukán atii nalo ni gatil. ²² Gaþinor gagu go nubaj me ni dáuru þe, ulalen go bi n'aw aw baamer nevoni bújonor Aláemit. Gásunay gúni ni an ahu akane me wo naffas me búoh úariari o m'babajut to gatehumor gánogan ! ²³ Bare an atiñ me waf ni gatehumor dó, o natalinji aban, mata atiñut ni gáinen dó. Ban bakaner bánoban bajoumulat ni gáinen bo gatil gom.

15

Eroj buron bal elip ésum apali an

¹ Wolal bugo gáinenolal gubaj me sembe, nuotale urambenal bugagu bugo golil gubajut me sembe. Jamb'uñesal waf waw wásumolal me bare. ² Anóan ni wolal naate alip ésum apalol an, dó þe bi ni jáari jola, bi eliñenol ni gáinen gagu. ³ Ti nuffasal yo me, Kirista may anjesut wásumol me, bare til narondon wo Bahiçer babu bulob me no naah ró me : « Ujel

waw wo gujelei me ubbanno uya n'índe*. » ⁴ Ban wo nujugal me ni Bahiêr babu úhiçaliihiçali bi eligenolal. Maagen mamu Bahiêr babu biseneolalsen buaken bal emuten bi no nujaale me eyab waf waw wo nufiumal me ni wo. ⁵ Mbi Aláemit asene me buaken ni emuten akanul n'jijamor, min júju juronj ti Yésu Kirista aman me. ⁶ Mamu buru þooul þan jisalen mimanur Aláemit aamme Paaya ala Ataolal Yésu Kirista.

⁷ Yo eçil me ñer ánoan ni buru naate ayab apalol wári ti Kirista ayabul me, dó þe bi mala gasal gagu gal Aláemit. ⁸ Maagen mamu niegul : Kirista nabbanno áni arambena ahu ala Esúif yay min mbi wo Aláemit alob me sipail gufan ukano, ban nagitengiten mamu búoh Aláemit wo nalob me nakan wo. ⁹ Kirista najoulojow may tima galet me Esúif n'gusal Aláemit mala ñarum eniol, ti Bahiêr babu bulob yo me buoh :

« Yo eçil me aw Atúla þan isali bújonor súsuh sasu þe,

ban þan ífoñ iya n'aw†. »

¹⁰ Bahiêr babu m'bubbañ buoh :

« Buru jalet me Esúif,

júsumaet mimanur ni bugan bugagu þe bugal Ataw‡ ! »

¹¹ Buoge mul :

« Buru súsuh sasu þooso jisalen Ataw,

buru þe jimalenol§ ! »

¹² Aboñer ahu Esai may naage :

« An ahu aamme gabulaken gaa Yese þan ájoul,

* **15:3** 15.3 Juluj Ufóñ 69.10 † **15:9** 15.9 Juluj 2 Samiel 22.50
; Ufóñ 18.50 ‡ **15:10** 15.10 Juluj Dáteronom 32.43 § **15:11**
15.11 Juluj Ufóñ 117.1

pañ ailo min ácibben súsuh sasu,
ban þan sibaŋ gafium so ni o*. »

¹³ Mbi Aláemit, asene me gafium gánogan, ammenjenul ésumay ni gásumay mala gáinen gagu go jibaj me ni o, min mbi jimməŋ gafium, dó þe ni búkanum baa sembe Biinum Banabe.

Burok babu baa Pool

¹⁴ Gutiom, ínje faŋaom nifume búoh buru bugan gásume fanj, bugan gaſſase waf waw þe wo guot me guffas, gájue þop guitaror bugo faŋail. ¹⁵ Bare tiñ tammeñe ni eletar yauye, nikañekañen ihiçulul dó gurim gaake bi eosenul wo jiþien me n'jiffas. Gáji gagu go Aláemit ájiom me, go guçile min ihiç mee. ¹⁶ Gáji gaugu go guomme gal éni ti ateŋena ala Kirista bi ni bugan bugagu galet me Esúif. Burok banabe nikane mee ni egiten yay Firim fafu Fásum me, tima galet me Esúif n'gúni bájier básume Aláemit, bájier bo Biinum Banabe bunabene bi epilo éni bola.

¹⁷ Yo eçil me, nemme Yésu Kirista nasenomsen gáji gagu gal ekan burok baube bi n'Aláemit, njue ñer ísumaet. ¹⁸ Maagen mamu, eno me nikañene ilob mala waf uce, mala min Kirista ájiom me min íŋarul bugan bugagu galet me Esúif gúbaho gúkanum Aláemit, yo bare. Açila Kirista naŋare gurimom ni bakanerom min akan yo ; ¹⁹ Biinum Aláemit bújoumjoum n'íŋje min bunjar sembe bo m'bukan waf wánowan wajure-ruti wajahaliene. Mamu, nivarevare Firim fafu Fásum me faa Kirista þoofo tánotan, újogum

* ^{15:12} 15.12 Juluj Esai 11.12

Yérusalem bi ni mof mamu maa Iliri. ²⁰ Ban n'evare yauyu Firim fafu Fásum me, nijojoh min içob ulam waw wo bugala bo gúmusenut me guun gulob mala Kirista, mamu jamb'itep iremben ni báçiler bal ace. ²¹ Nikanmokan ti Bahícer babu bulob yo me buoh : « Bugan bugagu bugo gulobutil me mola þan gujugol, bugan bugagu gámusenut me guun gulob mola þan gujoh[†]. »

Pool o n'elob maa bújaorol

²² Dáuru difirom me ñammeje éjoul bi ni buru. ²³ Bare maer ñer nibane burokom n'ulam wauwu. Nemme símit sammeje ínje n'emañ fan ekelul ejalo, ²⁴ kan nimanje, iom me n'ejow mbal Esupañ, þan íkail íriñoul min ísumaet gunah guman ni buru, tima n'jirambenom may min ijow mbaa mof maumu.

²⁵ Bare þan maer, ban ijow bi Yérusalem bi eramben gutiolal ejangaraay gaam bo me. ²⁶ Ejangaraay bugaa mof mamu maa Masedonia ni maa Akaya gujojoh bateh bi eramben gutiil galeh me gaam bo me Yérusalem. ²⁷ Bugo fanail gujoh yo. Kan maagen mamu dáuru gamag go guogenil : nemme ejangaraay Esúif yay bugaa Yérusalem gugabogabor ni bugo gásonien gagu go Biinum babu bisene me, yo eçil me may bugagu galet me Esúif guote gúþuren ni gubajil min gurambenil. ²⁸ No nijae me eban burok baubu ínje baseneril bateh baubu iban, þan íþurum to ni buru ijow mbal Esupañ. ²⁹ Ban

[†] **15:21** 15.21 Juluj Esai 52.15

niffase búoh no nijae me éjoul bi ni buru, þan íjoul ni gásonien gagu ró þe gaa Kirista.

³⁰ Gutiom, dáure nimañe ilaul ni gajow gal Ataolal Yésu Kirista ni gábboli gagu go Biinum Banabe biseneolal me ieh : jitih manur n'íne n'elaw Aláemit múmbam. ³¹ Jilaw tima niþah Esúif yay bugaa mof mamu maa Yúde gabajut me gáinen, min mbi þop garamben gagu go niomme n'éjaenum bi Yérusalem ejangaraay bugaa bo guyab go ni gásumay. ³² Mamu ñer, súm me n'Aláemit, þan íju içigul ni buru n'ésumay ró, ban þan ibaj to ni buru gáelo jatiito. ³³ Mbi Aláemit asene me gásumay áni ni buru þooul ! Amen.

16

Pool o n'esaf gupalol

¹ Ban iboñulul álinolal Fóbe aamme ni burok bi ni jangu yay yaa Sankire. ² Jialenol wári ni gajow gal Ataw ti bugan bugagu bugal Aláemit guot me gukan, ban ni jirambenol ni wáfowaf no nasoholaul majoga bajogerol. Açila fañaol narambendamben bugan gammeñe, bi n'íne fañaom ró.

³ Jisafom Pirisila bugo ni Akilas gaamme gupalom uroka bi ni Yésu Kirista. ⁴ Gukaene esen guhoil bi eþagen buronjom. Let ínje bareom iomil n'esen gasal, bare þop bugan bugagu galet me Esúif bugaa sijangu sasu þe ubugi n'esenil gasal. ⁵ Jisafom þop ejangaraay gaomunore me yañil.

Jisafom Epenet o níbboli me nár. Aćila amundum me þe ni mof mamu maa Asi áinen ni Yésu Kirista. ⁶ Jisafom Mari ayoh me nár molul. ⁷ Jisafom Andoronikus bugo ni Yunias gaamme buganom bugo jugumen me fipeh. Bugo gúuba gúnini bugan búgamah ni upotoraaw, ban gumundom gúinen ni Yésu Kirista.

⁸ Jisafom Ampiliatus o níbboli me nár ni gajogor gagu go jibaj me ni Ataw. ⁹ Jisafom Iriben aamme apalóli aroka bi ni Kirista, bugo ni Sitakis o níbboli me nár. ¹⁰ Jisafom Apeles, agiten me búoh maagen mamu náineyinen ni Kirista, hani no sílam sasu sičilo me. Jisafom bugaa yan Arisitobulus. ¹¹ Jisafom Herodion aamme anom. Jisafom bugaa yan Narisis gáinen dó me ni Ataw. ¹² Jisafom Tirifena bugo ni Tirifosa gaamme ni burok súp bi n'Ataw. Jisafom may Perisis o níbboli me ; o þop umu m'burok fan bi n'Ataw. ¹³ Jisafom Rufus aamme aroka ahu ámah ala Ataw. Jisafom jaol aamme þop jaom. ¹⁴ Jisafom Asinkirit bugo ni Filegoj, Herimes bugo ni Patorobas, Herimas ni gutiolal gaamme ni bugo. ¹⁵ Jisafom Filolog bugo ni Súli, Nére bugo n'álinol, Olempas ni bugan bugagu þe bugal Aláemit gaamme ni bugo.

¹⁶ Jisafor buru fanjaul búsafor baa batay. Bugaa sasu sijangu þe saa Kirista gusafulul.

Etállen ésola

¹⁷ Gutiom, ínje umu n'elaul min mbi jíkanum bugan bugagu gaćile me búhanor m'bubaj ni buru. N'eceñil baligener babu bo buru jiyab me gullimene bugan bugagu. Jíraliil ! ¹⁸ Bugan ti

bugo gulet ni burok bi ni Kirista aamme Ataolal, bare til bi ni gar gagu golil. Pan nihi gujar gurim gájebie ni balober básume min gubut bugan bugagu gaffasut me waf. ¹⁹ Ban til buru, bugan bugagu þe guffase bu júttun me Firim fafu Fásüm me ; yo eçil me ni súmom nár ni buru. Bare nimañe min malilloul miçilul min jikan maaro, ban jambi jihat me waf min uçilul n'jikan maarat. ²⁰ Aláemit ahu ala gásumay mati þio min aojor Seytane fattam guoulul.

Gáji gagu gal Ataolal Yésu gúni ni buru !

²¹ Tímonte aamme apalom ni burok NASAFULUL bugo ni Lísius, Yason ni Sosipater, gaamme buganom.

²² Injé may Térisius, o Pool alob me min ihiçol eletar yauye, nisafulul ni gajow gal Ataw.

²³ Gaiyus ayabom me súndool NASAFULUL. Súndool þop ejangaraay þe guomunore me. Eras aamme abanja-síralam ahu ala ésuh yay NASAFULUL. Atiolal Karitus NASAFULUL þop.

[²⁴ Mbi gáji gagu gal Ataolal Yésu Kirista gúni ni buru þe ! Amen !]*

²⁵ Usalal Aláemit ! O abaj me sembe sasu sal elinen gáinen gagu ni buru ti Firim fafu Fásüm me fo nigitene me fulob me. Firim fafu falob me mala Yésu Kirista, fo nivaree maa. Açila Yésu açile min waf waw wo Aláemit akiç me wakopéneni me unnay ni unnay ²⁶ maer uffasi ñanno ca. Bahiçer babu bal uboñer waw bigiteneolal wo, ti Atúla akiç yo me, ban

* ^{16:24} 16.24 Ni bahiçer bammeje bítinar, firim faufe filero.

ugiteneigiten súsuh sasu þe min mbi bugala so
gúinen ni o ban ni gúkanumol.

²⁷ Gasal gúni n'Aláemit, o alillo me o bare, ni
gajow gaa Yésu Kirista, bi nánongan ! Amen.

**Firim fafu fal Aláemit
Bandial: Firim fafu fal Aláemit Bible**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bandial

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2256a388-b3d0-5a86-9a2f-8ea0a837d026